

דבר הרהיבית

י"ד ע"י הרה"ג ר' יהושע נחמן שליט"א מרבני בית ההוראה לענייני דיבת

גליון ק"ו

פרשת ואתחנן

נושא השבוע

משתמש בכרטיס של חברו
אם מותר להחזיר יותר

דבר העורך

בפרשת השבוע כתוב בפרשת קריאת שמע פסוק **וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ** דרשו חז"ל [יומא פו:] **שיהא שם שמים מתאהב על ידך** שיהא קורא ושונה ומשמש ת"ה ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות מה הבריות אומרות עליו אשרי אביו שלמדו תורה אשרי רבו שלמדו תורה אזי להם לבריות שלא למדו תורה פלוני שלמדו תורה ראו כמה נאים דרכיו כמה מתקנים מעשיו עליו הכתוב אומר **וישעה מ-ג** ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

ובמהרשי"א שדייקו מהפסוק ואהבת את' ה' אלוקך, את לרבות שיהא עושה שיהיה שם שמים מתאהב על ידו.

יש לנו ללמוד מזה כמה קידוש ה' יש כשאדם עושה משא ומתן ונזהר שיהיה הכל על פי הלכה, ומדגיש את זה לשני **ברדאי הרי שם שמים מתאהב על ידי זה** וזוכה לקיים מצוות אהבת ה' בשלימות.

פסקי הלכות

כל דבר שלוקח ומתחייב להחזיר את אותו דבר שלקח הרי זה הלואה ויש להזהר להחזיר ממש כסכום שלקח ושלא יחזיר יותר.

1. לדוגמא תווי קניה

מי שבמקום שהוא עובד מחלקים כל תקופה תווי קניה לעובדים, אם ביקש מחבר שילוה לו התווי קניה, על מנת שבפעם הבאה שיחלקו תווי קניה הוא יחזיר לו התווי קניה שלוה, הרי זה הלואה רגילה דאורייתא [ויש אומרים דרבנן], ולכן יש לו להזהר להחזיר תווי קניה כסכום מה שלוה, ושלא יתן לו על זה שום דבר נוסף, [וכן אם בפעם האחרת חילקו תווי קניה של חנות יותר זולה וכדומה ששוה יותר, יש לשאול ולברר שלא יהיה ריבית מה שמחזיר לו] ויש לציין שבכלל יש לשאול האם מותר ללוות קניה או שיש חשש שיתייקרו, והתשובה שברוך כלל מותר ללוות, מטעם שזה נחשב שיצא השער, מכיון שמצוי לקנות התווי קניה עכשיו, ויש שער כמה שוה עכשיו תווי קניה אלו, אבל חנות רק לכמה שבועות, [כמו שמצוי שחנויות שמוכרים רק בבין הזמנים וכדומה לא שייך היתר זה].

2. לדוגמא לוח כרטיס כניסה להגרלה

[היינו חנות שפירסמה למשך 6 שבועות שכל מי שקונה בחנות על סכום 100 ₪ יש לו זכות להכנס להגרלה, אחד קנה בסכום גדול והיה לו זכות להכנס כמה פעמים להגרלה, ונתן את הזכות שלו לחבר, שפעם אחת רשם את השם של החבר, וסיכמו ביניהם שבשבוע הבא החבר יקנה מוצרים בחנות, והוא ירשום את השם של הראשון.]
[ושאלו וביירו שמצד הנהלת החנות אין להם קפידא על זה שאין להם ענין את מי רושמים בהגרלה, העיקר שמי שקנה בסכום זה נכנס להגרלה]

הפינה של הילדים

מעשה שהיה: בתלמוד תורה אהת שבכל יום שנת הלמודים עושים יריד' שהילדים יכולים לקנות עם סלעים שלדם כל מיני פריטים, ילד אחד היה לו 75 סלעים, וקנה כמה פריטים בשווי 65 סלעים, ונשאר לו 10 סלעים, חבירו רצה לקנות איזה ספר יקר [בשווי 50 סלעים] אבל היה דסר לו 10 סלעים, בקש מןונו שילווה לו 10 סלעים, ובקורת ה' יחזיר לו בשנה הבאה 10 סלעים.

וכדי לשכנע אותו שישכים אמר לו שיתן לו לקרוא בספר שהיה קונה, אלא שבא לשאול אם יש בזה אסור רבית, והאם יש בזה חשש אסור סאה בפסחה.

2. אם כבר נתן לו לקרוא בספר אם צריך לנכות לו מהחוב על מה שקרא בספר שלו.

תשובה:

אם נתן לו סלעים שיחזיר לו אחר כך, הרי זה הלואה גמורה דאורייתא, ולכן יש לו להזהר שלא יחזיר לו כלום יותר מתהלוואה.

ולכן אסור שיאמר לו שיתן לו לקרוא בספר בגלל שנתן לו הלואה.

ולענין אם יש בזה חשש אסור סאה בפסחה, יש להסתפק אם יש בזה אסור סאה בפסחה, מכיון שיכול להיות שבשנה הבאה שיחזיר לו יהיה כל סלע שוה יותר, אבל מכיון שיש לו הרי זה מותר.

ואם סיכמו שיתן לו לקרוא בספר, והוא כבר השתמש בספר, בדיעבד, מועיקר תדין מתיב לשלם לו על מה שקבר קרא, [ומכיון שזה רבית דאורייתא].

להארות והערות בעניני הגליון אפשר לפנות בטלפון 0548447085 במייל y0548447085@gmail.com
שאלות בהלכות ריבית ניתן לקבל מענה בטלפון בית הוראה 02-501-5920

מעשה בריבית

רושם זכות בהגרלה על שמו של מי שנתן לו את האשראי שלו

אברך אחד התקשר לגבאי בית המדרש שרוצה לתרום פת שחרית לרגל איזה יארצייט, וביקש ממנו שיקנה דברי מאכל על סך 200 ₪, ואמר לו שהוא יבוא בצהריים וישלם לו את הכסף, והגבאי רצה לקנות מוצרים אבל לא היה לו כסף מזומן לזה, ביקש מחבר שיתן לו הלואה לכמה שעות, אמר לו החבר שאין לו כסף, שאל אותו הגבאי אם יש לו את הכרטיס אשראי שלו, שיקנה עם זה, והוסיף לשכנע אותו אמר לו שהולך לחנות פלוני שיש שם מבצע שמי שקונה על סך 100 ₪, נכנס להגרלה על כמה כלים יקרים, והוסיף, שאם יתן לו את האשראי, ירשום את השם שלו להגרלה.

יש לשאול האם יש בזה איסור ריבית לרשום את ההגרלה על שמו של מי שנתן לו את האשראי.

ובכלל יש לשאול האם האברך שנתן לו את האשראי נחשב כמלוה, אפילו שעדיין אינו משלם כלום לחברת האשראי, או שרק לאחר שהוא משלם לחברת האשראי נחשב כמלוה.

תשובה

הוא לוח את הכסף הזה, שוב אסור לשלם על זה את הזכות להכנס להגרלה.

ואף שיש אומרים שמותר לשלם לערב קבלן שיסכים להיות ערב בשבילי, וכן נוטין הפוסקים, אולם בערב שלוף דוץ, דעת הפוסקים שיש איסור לשלם לו, [כמו בציור הזה שהמלוה [בעל החנות] יגבה את הכסף רק מהערב [חברת האשראי, וחברת האשראי יגבו את הכסף רק מהערב שלהם בעל הכרטיס], ורק הוא ישלם את ההלוואה, ולא הגבאי שקנה וקיבל את המוצרים] ולכן יש לאסור לרשום על השם שלו את ההגרלה.

ג. האם יש איסור אם המלוה – בעל הכרטיס מרויח

נקודות זיכוי

ומכל מקום זה דוקא אם הלווה נותן למלוה יותר ממה שהוא חייב לשלם לו.

אבל מה שמצוי הרבה שיש אנשים שמרויחים על זה שהם משתמשים בכרטיס אשראי שלהם, [נקודות זכות, או שהם לא משלמים עמלה אם הם קונים על סכום גדול], וניגש אחד לבקש הלוואה, והוא אומר לו שאם רוצה יכול להלוות לו בכרטיס אשראי שלו, וכוונתו כדי שירויח את הנקודות.

בזה הדין הוא שמותר ואין בזה שום איסור.

שהתורה אסרה ריבית רק אם הלווה נותן למלוה ריבית, אבל אם יש גוף אחר שנותן למלוה ריבית אין בזה איסור, אם כן הוא הדין בזה שמכיון שחברת אשראי הם נותנים זיכוי למלוה – בעל הכרטיס, ממילא אין בזה איסור משום ריבית.

העולה להלכה

לומר שירשום להגרלה את השם של מי שנתן לו את הכרטיס אשראי לקנות

1. זה שנתן לו את הכרטיס אשראי נחשב כמלוה, [ואפילו שעדיין אינו משלם לחברת אשראי את הכסף עד כהודש]
2. ומכיון שהוא נחשב כמלוה, לכן יש איסור לשלם לו יותר ממה שחלף לו.
3. ולכן אסור בציור זה לרשום את ההגרלה על השם של בעל הכרטיס.
4. אם בעל הכרטיס מרויח ממקום אחר על ידי ההלוואה, כגון שמקבל נקודות זיכוי וכדומה, בזה אין שום איסור מכיון שאין זה מלווה למלוה.